

Xabar

Ўзбекистон Республикаси Олий судида

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Давлатимиз раҳбари томонидан тақдим этилган **Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чукулаштириш ва фуқаролик жамиятини риҷоҳлантириш концепциясида** суд-хуқуқ тизимини ислоҳ этишни наввабдаги мумхин йўналишлари белгилаб берилгани, уларни амалда таъминлаш бораисида зарур чора-тадбирлар кўрилаётгани натижасида соҳадаги ишларнинг кўлмалари ва самарадорлиги янада кенгаймоқда.

Мамлакатимиз умумиорисдиқция судлари оид судловни амалга ошириш, фуқароларнинг конун билан қўриклидан манфаатларини химоя килиш, ижтимоий адолат ва конун устуворлигини таъминлаш бораисида самарали фаолият юритмоқда. 2011 йилда фуқаролик ишлари бўйича судлар томонидан 305 мингдан ортик фуқаролик иши кўриб чиқилган. Шунингdek, 1,7 миллиондан ортик суд бўйрги чиқарилган. Суд бўйрги чиқарилган амалзардан бўйича 617 миллиард сўмдан зиёд мағлоблар унирилган. Фуқаролик ишларнинг 89,5 фоизи бўйича ҳал килув қарори чиқарилган, шундан 94,4 фоиз иш бўйича даъво қоноатлантирилган.

Жоюнтилигига кириштілган ўзгартиш ва кўшимчалар амалётда ўз самарасин бермоқда. Хусусан, ярашув институти амалётта жорий қилинганидан бўён ўтган вақт мобайнида 126 минга яқин шахс жинон жавобгарликдан озод этилди. Шунингdek, жазоларни либералаштириш ҳақидаги конун ҳаётга татбик қилинаётганидан бўён 156 миллиард сўмдан ортик мoddий зарарнинг ўрнуни қоплаган 20 мин вафардан ортик шахса нисбатан озодликтан маҳрум килиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинланган. Қамоқка олиш тарзидаги эҳтиёт чораси-

Ўз мухбиришимиз

Йўл ҳаракати қоидалари уларга амал қилиш хавфсизлик гаровидир

Йўл автомобилни бошқарбি бораётган киши ҳушёр ва ётибори бўлса, йўл ҳаракати қоидаларига қўтъи амал килса, бу билан ҳайдовчининг ҳам, йўловчиларнинг ҳам хавфсизлигини таъминлаган бўлади. Аксинча, бу борада ҳушёрлик ва масъулиятни унтутиш, қоидаларга амал қиласаслик, кутимламони охуш оқибатларни көлтириб чиқариши турган гап.

Буни қўйидаги воқеа мисолида ҳам кўриш мумкин.

К.Тўхтамишев катта йўлда «Нексия» русумли автомашинани бошқарбি бораётганда. Кутимламони охуш шахобасидан Н.Ботиров «Нексия»сини оркага юргизиб, унинг йўлгига чиқиб келиди. Бунинг оқибати К.Тўхтамишев бошқарбётган машинага жиддий зарар етади.

Аслида Н.Ботировнинг ётиборсизлиги, аввало, унинг ўзига киммата тушиди. Суд Н.Ботировни Мамлумий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 133-моддаси билан мамлумий ҳуқубузар деб топди. Унга нисбатан шуда моддаси билан ёнг кам ойлик иш ҳакининг уч баравари мидорида жарима жазоси тайинланди. Мамлумий жазо кўллаш тўғрисидаги суд қарорида жабрланувинга этилди. Бунинг оқибати К.Тўхтамишев бошқарбётган машинага жиддий зарар олди.

Йўл ҳаракати қоидаларига риоя кимласлик, шошқалоқлик оқибати ана шундай нохушилик билан якун топди.

Киссадан хисса шуки, автомобили бошқариша хушёрлик зарур, ётиборсиз бўлиш, шошқалоқлик эса, асло ярамайди.

Лутфулла **МАМАРАЖАБОВ**, жиноти ишлари бўйича Арнасой тумани судининг раиси

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Дарҳакиат, шартномавий муносабатга киришаётгандар ўзлари келишган шартларга тўлиқ амал килишса, ҳамкорлик кутилган самарани бериши шубҳасиз. Аммо кимдир зиммасидаги мажбуриятларга масъулият билан ёндашса, бошқа бирор буга ётиборсиз қараши ҳам мумкин. Шу боис келишувларнинг конуний тартибда расмийлаштирилиши турли низоларнинг олдини олиши, мабоддо, келишмовчилик юзага келса, уни конуний йўл билан ҳал этиш имконини беради. Шартнома тузувчilar амал килиши лозим бўлган ана шундай ҳуқуқий мейёрлардан бири Вазирлар Маҳкамаси томонидан 2003 йил 4 сентябрда тасдиқланган «**Кишилк ҳуҷалиги маҳсулотлари етишигурувчилар билан тайёрлор, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўтасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариши, шунингдек, уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисидаги** Низомидир. Таъқидлаш жойизи, ушибу Низомга Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 30 июндаги қарор билан бир катор ўзгартиши ва кўшимчалар киритилди.

Кези келганд яна шуни айтиш керакки, шартнома муносабатларига киришувчilarнинг ҳуқуқ ва мафнаатларини таъминлаш, уларга ҳуқуқий маслаҳатлар бериси аддия идораларининг долзарлар вазифаларидан саналади. Шу боис вазирлик томонидан 2011 йилда амалиёт ўз кутилланидаган турли хилдаги 12 та шартноманинг намуниавий лойиҳалари тегиши мафаатор идоралар билан биргаликда тайёрланиб, фойдаланувчilарга тақдим этилди.

Юкорида таъқидланганнидек, ҳуҷалик шартномаларни тузиши ҳуқуқий ёрдам кўрсатиши ва ўз ваколати доирасида уларнинг бажарилишини назорат килиши Аддия вазирлигига юқатилган. Ушбу вазифалар ижросидан келиб чиқкан ҳолда, аддия идоралари ходимларни ҳуқуқий ёрдам тарикасида ҳуҷалик юритувчи субъектлар ўтасида, шу жумладан, фермер ҳуҷаликлari билан тайёрлор, ташкилотлари ўтасида муниторинга тақдим этилди.

Хуҷалик юритувчи субъектлар ўтасида муниторинга тақдим этилди.

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Халкарко тажрибани ўрганиш шуни кўрсатади, айрим хорижий мамлакатларда жиноят таъбиб жабрланувчининг аризаси мавжуд бўлган ҳолдагина амалга оширилади. Масалан, бундай жиноятлар Озарбойжон Республикаси Жиноят-процессуал кодексида 27 та моддани, Belarus Республикаси Жиноят-процессуал кодексида 29 та моддани, Россия Федерацияси Жиноят-процессуал кодексида 13 та моддани ташкил қиласди.

Таъкидлаш жоизки, амалдаги Жиноят-процессуал кодексининг 325-моддаси эски таътирида фаолтига иккита ҳолатда жабрланувчининг айборни женоят таътирида тоғтиши сўраб берган шикоят аризаси асосида жиноят иши қўзғатилилар эди. Ушбу янги конун билан киритилган ўзгартаришга кўра, Жиноят-процессуал кодексининг 325-моддаси матни янги таътирида баён этилиб, унга кўра, Жиноят кодексининг ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятларга оид жами 11 та моддаси бўйича жиноят ишлари фаолтига жабрланувчининг ўз аризасига биноан қўзғатилилардан бўлди.

Хусусан, юқорида қайд этилган моддада ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятлар, яъни Жиноят кодексининг 105-моддасининг биринчи қисмида (қасддан баданга ўргача оғир шикаст етказиши), 109-моддаси (қасддан баданга ўргача оғир ёки оғир шикаст етказиши), 110-моддасининг биринчи қисми (жиноят), 111-моддаси (этиётсизлик орқасида баданга ўргача оғир ёки оғир шикаст етказиши), 118-моддасининг биринчи қисми (номусга тегиши) ва 119-моддасининг биринчи қисми (жиноят этиётини зўрлик ишлатиб гайритабии усула қондириши), 121-моддасининг биринчи

қисми (аёлни жинсий алоқа қилишга мажбур этиши), 136-моддаси (аёлни эрга тегишига мажбур қилиш ёки унинг эрга тегишига тўсқинлик қилиш), 139-моддасининг биринчи ва иккinci қисмлари (туммат), 140-моддасининг биринчи ва иккinci қисмлари (ҳакорат қилиш) хамда 149-моддасида (муаллифлик ёки ихтирочилик хукукларини бузиш) назарда тутилган жиноятни таъминлайди.

Ушбу меъёрни амалга оширувчи механизм сифатида мазкур янги конун билан Жиноят-процессуал кодексининг 333-моддаси биринчи қисми «Суритирувчи, терговчи ёки суд жиноят ишини қўзғатилиши рад қилиш тўғрисидаги қарорнинг ёхуд ажримнинг нусхасини прокурорга юборади» жумласи билан тўлдирилганлигини

лат божхона хизмати ишини такомиллаштириш, содир бўлиши мумкин бўлган ҳолатларда тезкорлар ва аниқлик билан ишларни ташкил этишига каратилган. Мамлумки, «Давлат божхона хизмати тўғрисида»ги конунинг 5-моддаси ўн биринчи ҳатбошисида божхона органлари ходимлари тезкор-қидирув фаолиятини амалга ошириши субъект сифатида амалдаги Жиноят-процессуал кодексининг 339-моддасида ўз аксини томопланган эди.

Мазкур янги конун билан Жиноят-процессуал конунчилигидаги ушбу бўйшик тўлдирилди. Яъни суриштирув органлари зиммасига жиноят аломатларини ва жиноят содир этган шахсларни топиш, Жиноят-процессуал кодексининг қоидаларига мувофиқ, текшириб чиқилганидан сўнг жиноят иши юзасидан далил тарақисида фойдаланиш мумкин бўлган маълумотларни аниқлаш мақсадида илмий-техника вочитарини кўллаган ҳолда зарур чораларни кўриш юклатилган. Ушбу вазифаларни амалга оширишда Давлат божхона хизмати ёам тезкор-қидирув чора-тадбирларни олиб бориши мумкин бўлган субъект сифатида белгиланди.

Муҳтасар килиб айтганда, ушбу конуннинг қабул қилинishi мамлакатимизда босқичма-босқич амалга оширилётган суд-хукук ислоҳотлари, хусусан, жиноят-хукук соҳадаги сиёсатни таомиллаштиришда жиноят-процессуал конунчилигимишни халқаро хукук мөъబбарида мослаштириша хизмат қилиди. Эркин ҲАЙТОВ,

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳуздидаги Амалдаги конун ҳуҗжатлари мониторингни институти масъул ходими

Yangi qonun tohiyati

Жиноят-процессуал конунчилиги янада либераллаштирилмоқда

ялар тўғрисидаги ишлар айборни жавобгарлика тоғтиши сўраб жабрланувчи берган шикоят аризаси асосидагина қўзғатилишини белгиловчи меъёр ўз аксini топган.

Шунингдек, жабрланувчи ноҷор ахволда бўлганлиги, айланувчи таътирида қўзғатилишини ёки бошқа сабабларга кўра, ўз хукуки ва конуний манфаатларини ўзи химоя қила олмайдиган алоҳида ҳолларда прокурор жабрланувчининг шикоятисиз хам жиноят ишини қўзғатилиши шартлигига белгиловчи меъёр саклаб қолинди. Бу эса, ўз навбатида, жабрланувчининг турли сабабларга кўра, ўз хукуки ва конуний манфаатларини ўзи химоя қила олмайдиган алоҳида ҳолларда прокурор томонидан унинг хукук ва эркинликлари хамда конуний манфаатлari тиклани-

штироф этиш лозим. Айтиш керакки, конунга киритилган ўшу ўзгартариш ва кўшимчалар келгусида фуқароларни конституциявий хукук ва маҳфаатларни химоя қилишда, миллий анъана-налимизга асосланган яраша инсти-тутиning ўрни ва мавкенини янада кўтаришига, шунингдек, ушбу соҳадаги миллий қонунчилигимишни халқаро хукук мөъబбарида мослаштириша хизмат қилиди.

Бундан ташқари янги конуннинг яна бир жihatига этиборни қаратиш келид. Маълумки, республикамиз божхона тизимида олиб бориляётган ислоҳотларда бевосита унинг ҳукукий асосларини таомиллаштириши буғунги куннинг долзарб базифаларидан биридир. Ушбу янги конунда назарда тутилган ўрни шундан никоҳдан туғилган ёки никоҳ ҳақиқий эмас, деб топилган кундан кейин уч юз кун ичидаги туғилган болаларнинг хукуklariga тасир сизтади.

Суд никоҳни ҳақиқий эмас, деб топилган никоҳ эр-хотин учун Оила кодексида белгилangan шахсий ва мулкий хукук ҳамда маҳбuriyatlarni vujudga keltirishimiz. Никоҳ ҳақиқий эмас, деб топилган шахslarning mulkij-hukuyi munoasabatlari fuqarolik codexsi bilan tartibga solinadi. Ainiyогда nikohning haqqikey emas, deb tопилши shundan nikohdan tufilgan ёки nikoh haqqikey emas, deb tопилган kundan kein yuz kund ichida tufilgan bolalarning hukuykligi.

Суд никоҳни ҳақиқий эмас, деб топилган инсоғи эр ёки хотин ўзига etkazilgan moddai va mavnaviy zararini qolashni fikrini qolaylikda olib beriladi. Ainiyогда nikohning haqqikey emas, deb tопилши vaktiga qadar birgalida orttirilgan mol-mulkun bulishi nisbatan esa, Oila kodexsining 23, 27 va 28-moddalariда belgilangan qoидalarin tatbiq etishi, shuningdек, никоҳ шартномасини шулик ёки қисми haqqikey emas, deb tопилган kundan kein yuz kund ichida tufilgan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Сайлаф кўйиладиган лавозимларни егаллаб турган, меҳнат шартномалари бўйича ислоҳётган, шайхларга, ҳарбий хизматчиларни айрим тоифalariiga, шунингдек, konun ҳuҗjatlariда на-zaard tufilgan qoидalar bўyichay talaab қилишга, никоҳ tuzilgan va davlat ruyxatiha olinigan vaktida tanlagan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хулоса қилиб айтганда, мамлакatimizda konunchiligi oila bilan boglik barcha munoasabatlarning hukuyi asoslari tulyik kamrab olinigan bўlib, unda har bir oila alyosinining, aynisiga, farzanddarining hukuykulari kafolati tanmilingan. Bular amalda fuqarolop manfaatlariga, oillaparinig mustaҳkamligiga xizmat qilmokda.

Хулоса қилиб айтганда, mam- laktumisini qonunchiligi oila bilan boglik barsha munoasabatlarning hukuyi asoslari tulyik kamrab olinigan bўlib, unda har bir oila alyosinining, aynisiga, farzanddarining hukuykulari kafolati tanmilingan. Bular amalda fuqarolop manfaatlariga, oillaparinig mustaҳkamligiga xizmat qilmokda.

Фахридин КОМИЛОВ,
Олий Мажлис Конунчилик палатasi депутати

деб топилган никоҳ эр-хотин учун Оила кодексида белgилangan шахsий ва mulkij-hukuyi munoasabatlari fuqarolik codexsi bilan tartibga solinadi. Ainiyогда nikohning haqqikey emas, deb tопилши shundan nikohdan tufilgan ёки nikoh haqqikey emas, deb tопилган kundan kein yuz kund ichida tufilgan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойи
ундан қандай мақсадда
фойдаланилади?

Аввало шуни айтиш кераки, ўй-жой кодексининг 75-моддасига асосан, хусусий, муниципал, идоравор ўй-жой фонди ёки аниқ мақсадли коммунал ўй-жой фондининг ўйларида жойлашган, ўз меҳнат мunoasabatlari fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойлари ҳам хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

Хизмат тураржойlari qirishi shumma mungkin.

Белgilangan fikrini qolaylikda olib beriladi.

